

Y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth

(SLC(3)-20-08)

SLC200

Adroddiad y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth

O dan Reol Sefydlog 15.2 bydd y Cynulliad yn cael ei wahodd i roi sylw arbennig i'r offeryn a ganlyn.

Teitl: Rheoliadau Iechyd Meddwl (Ysbyty, Gwarcheidiaeth, Triniaeth Gymunedol a Chydsynio i Driniaeth) (Cymru) 2008

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Meddwl 2007) ("y Ddeddf"). Y rhain yw'r prif Reoliadau sy'n ymdrin ag arfer pwerau gorfodol mewn cysylltiad â phersonau sy'n agored i gael eu cadw'n gaeth mewn ysbyty neu o dan warcheidiaeth, neu'n destun gorchymyn triniaeth gymunedol. Mae'r Rheoliadau hyn yn rhagnodi'r ffurflenni sydd i'w defnyddio wrth arfer swyddogaethau penodol o dan y Ddeddf a'r Rheoliadau.

Gweithdrefn: Negyddol

Gwahoddir y Cynulliad i roi sylw arbennig i'r offeryn hwn ar sail yr hyn a nodir yn Rheol Sefydlog 15.2(ix), sef nad yw wedi'i wneud (yn rhannol) yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Mae Atodlen 1 i'r Rheoliadau yn cynnwys y Ffurflenni a ragnodwyd i'w defnyddio wrth arfer swyddogaethau penodol o dan y Ddeddf neu'r Rheoliadau. Mae'r Ffurflenni yn Saesneg yn unig.

Cynghorwyr Cyfreithiol Y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth Medi 2008

Mae'r Llywodraeth wedi ymateb fel a ganlyn:

Mae'r Llywodraeth wedi nodi'r pwynt adrodd. Roedd y penderfyniad i ddyroddi'r ffurflenni sydd ynghlwm wrth Atodlen 1 yn Saesneg yn unig yn benderfyniad bwriadol, a'r canlynol yw ymateb y Llywodraeth i'r pwynt;

Nid ystyrir y byddai dyroddi ffurflenni Atodlen 1 i'r Rheoliadau yn Saesneg ac yn Gymraeg yn briodol dan yr amgylchiadau am y rhesymau a roddir isod:

Y Cefndir

Mae Atodlen 1 i'r Rheoliadau yn gosod ffurflenni sydd i'w defnyddio mewn perthynas â'r cyfryw fathau o faterion:

ceisiadau i gadw'n gaeth bersonau a chanddynt anhwylder meddyliol o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 ("y Ddeddf") fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Meddwl 2007 ("Ddeddf 2007")

darparu argymhellion i gefnogi ceisiadau;

cofnodi ac awdurdodi defnyddio pwerau gorfodi o dan y Ddeddf;

a gwneud Gorchymynion o dan y Ddeddf.

Bydd Rheoliadau 2008 yn cymryd lle'r Rheoliadau presennol a wnaed o dan Ddeddf 1983, sef Rheoliadau Iechyd Meddwl (Ysbytai, Gwarcheidwaeth a Chydsynio i Driniaeth) 1983 ("Rheoliadau 1983"), a thra bo nifer o ffurflenni'n cyfateb yn fras i ffurflenni a geir yn Rheoliadau 1983, fe fydd yna ffurflenni newydd fydd yn ymdrin â materion megis triniaeth gymunedol dan oruchwyliaeth, o ganlyniad i newidiadau a wnaed gan Ddeddf 2007. Mae'n amlwg fod Rheoliadau 1983 yn dyddio'n ôl cyn y setliad datganoli, ond fodd bynnag, ni wnaed unrhyw newidiadau i'r ffurflenni presennol, ac fe ddeil y ddarpariaeth ar eu cyfer i fod yn Saesneg yn unig.

Bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn gwneud Rheoliadau ar wahân ac yn rhagnodi ffurflenni ar wahân mewn perthynas â Lloegr.

Y Rhesymau dros Ffurflenni yn Saesneg yn unig

Ystyrir bod yr amgylchiadau yn gyfryw fel na fyddai darparu Ffurflenni'n ddwyieithog yn briodol am y rhesymau a ganlyn:-

Mae'r ffurflenni yn rhai fydd yn ffurfio cofnod o driniaethau cleifion, ac nis bwriedir ar gyfer eu rhoi i gleifion na'r rhai sy'n gofalu amdanynt na'u perthnasau agosaf. Fe'u ceshlir ynghyd, yn hytrach, gan broffesiynolion iechyd neu ofal cymdeithasol, a fydd, yn nodweddiadol, yn Broffesiynolion Iechyd Meddwl a Gymeradwywyd, Clinigwyr a Gymeradwywyd, Meddygon Adran 12 a Meddygon a Gymeradwywyd i roi Ail Farn (ac y mae'n ofynnol ar bob un ohonynt wneud swyddogaethau penodol o dan y Ddeddf). O ran ei natur, clinigol yn bennaf fydd yr wybodaeth a roddir ar y ffurflenni, ac megis gyda chofnodion cleifion, y bwriad yw ei chasglu ynghyd yn

Saesneg. Gyda golwg ar gleifion Cymraeg eu hiaith, mae Cod Ymarfer Deddf Iechyd Meddwl Cymru yn gwneud darpariaeth ar gyfer darparu gwybodaeth a gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg.

Petai yna ddarpariaeth yn caniatáu casglu Ffurflenni ynghyd yn Gymraeg byddai'r posibilrwydd yn bod o ddryswch o du'r di-Gymraeg. Mae'r ffurflenni'n rhoi ("inter-alia") "awdurdod i gadw cleifion yn gaeth o dan y Ddeddf ac mae'n hanfodol fod pob aelod o staff sy'n ymdrin chleifion yn deall yn glir yr amserau pan gafodd cleifion eu cadw'n gaeth a'r terfynau amser a ddichon fod yn gymwys i gadwraeth gaeth barhaus cleifion, neu'r angen i gyfeirio achosion cleifion at y Tribiwnlys. Mae ffurflenni eraill, er enghraifft mewn perthynas â thriniaeth gymunedol, yn cynnwys darpariaeth ar gyfer gosod amodau ar orchmynion o'r fath. Fe ddichon amodau ei gwneud yn ofynnol i gleifion fynd i leoedd ar adegau penodol, neu ganiatáu i gleifion ymweld ag ardaloedd arbennig, neu ymgymryd â gweithgareddau arbennig, ac unwaith eto mae'n glir fod pob aelod o staff i fod yn ymwybodol o amodau o'r fath er mwyn sicrhau nas torrir hwy, er mwyn sicrhau iechyd a diogelwch naill ai'r cleifion neu bobl eraill.

Fe ddichon y bydd angen llenwi ffurflenni penodol, yn enwedig y rheini sy'n ymwneud â derbyniadau ar sail brys neu argyfwng ac eto fe gyfyd posibilrwydd o ddryswch petai, er enghraifft, ffurflenni wedi'u llenwi yn Gymraeg, gyda'r angen fyddai'n deillio o hynny, i'r ffurflenni hynny gael eu cyfieithu cyn i'r claf gael ei gadw'n gaeth, er mwyn caniatáu i reolwyr ysbytai asesu a yw seiliau'r cadw'n gaeth wedi'u bodloni.

Mae yna lawer o adegau pan ddichon cleifion gael eu trosglwyddo ar draws y ffin i dderbyn gofal a thriniaeth. A chymryd, mewn achosion o'r fath, y byddai eu ffurflenni Cymreig yn mynd gyda hwy wrth eu trosglwyddo, y mae unwaith eto'n bwysig fod pob proffesiynolyn sy'n ymdrin â chleifion o'r fath yn gallu ystyried bod cofnodion y cleifion hynny wedi'u llunio drwy'r ffurflenni hynny mewn modd sydd fwy na heb yn gyffelyb i'r modd y byddai arnynt ei angen ar gyfer ystyried cofnodion iechyd cleifion. Yn ychwanegol, fe allai ffurflenni penodol a ddyroddwyd yng Nghymru gael yr effaith o barhau i awdurdodi cadw cleifion yn gaeth neu roi triniaeth gymunedol iddynt dros y ffin, ac unwaith eto bydd yn angenrheidiol i bob proffesiynolyn ddeall awdurdodiad o'r fath, a'r sail drosto, yn glir.